אילימא חיסר מצוה דלבן וקיים מצוה דתכלת. תימה לאיפכא הוה ליה למימר דמצות לבן עבד אבל מצות תכלת הנעשית שלא כהלכה חיסר וי"ל דמשום מתניתין נקט הכי הלבן אינו מעכב התכלת פירוש אינו מעכב כלל התכלת שקיבל: **לרבי** עכובי מעכב. פירש בקונטרס וכלרבי בציצית לאוקומה ותימה דמשמע דלרבנן ניחא ואם כן למסקנא לא נצטרך לתירוץ רב יהודה ולא מיסתבר הכי מיהו למסקנא נמי מצינו למימר דבעי לאוקומי מתניתא כרבי אי נמי י"ל דכל שכן לרבנן דקשה טפי אמאי חיסר מצוה הא לא מעכבי אהדדי:

לא נצרכא אלא לסדין בציצית. תימה אמאי נקט הכי לינקוט טלית אמר בציצית יב] ויש מפרשים דווקא תכלת לא הוי מין דסדין משום דהוו כלאים וגבייה אבל אמר ותכלת הוי מינו ולבן נמי דתניא לעיל מפשמן הוי וקשה דאם כן מאי קשיא ליה תינח לבן אינו מעכב התכלת אלא תכלת אינה מעכבת את הלבן מאי איכא לאוקומי דבעי לאוקומי מתניתא כרבי אי נמי י"ל דכל שכן לרבנן דקשה טפי אמאי חיסר מצוה הא לא מעכבי אהדדי:

לא נצרכא אלא לסדין בציצית. תימה אמאי נקט הכי לינקוט טלית אמר בציצית יב] ויש מפרשים דווקא תכלת לא הוי מין דסדין משום דהוו כלאים וגבייה אבל אמר ותכלת הוי מינו ולבן נמי דתניא לעיל מפשמן הוי וקשה דאם כן מאי קשיא ליה תינח לבן אינו מעכב התכלת אלא תכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת מאי היא אמר ליה לא נצרכא אלא ג) לסדין בציצית דמצוה לאקדומי לבן ברישא מ"ט הכנף מין כנף ואי אקדים תכלת ללבן לית לן בה תינח לבן דאינו מעכב את התכלת תכלת דאינה מעכבת את הלבן מאי היא אמר ד) ליה רמי בר חמא לא נצרכא אלא לטלית שכולה תכלת דמצוה לאקדומי תכלת ברישא דהכנף מין כנף ואי אקדים לבן ברישא לית לן בה אמר רבא ה) מידי ציבעא קא גרים אלא אמר רבא לא נצרכא אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן ואי איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה ו)דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרין ז)וגרדומי אזוב כשרין וכמה שיעור גרדומין אמר בר המדורי אמר שמואל ח)כדי לענבן איבעיא להו כדי לענבן לענבן כולהו בהדדי או דלמא כל חד וחד לחודיה ט)תיקו בעי רב אשי אלימי דלא מיענבי ואי הוו קטיני מיענבי מאי אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי י)כל שכן דמינכר מצותייהו ומאן תנא דפליג עליה דרבי האי תנא הוא דתניא רבי יצחק אומר משום ר' נתן שאמר משום רבי יוסי הגלילי שאמר משום רבי יוחנן בן נורי אין לו תכלת מטיל לבן אמר רבא שמע מינה יא) צריך לקשור על כל חוליא וחוליא דאי ס"ד לא צריך הא דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרין דאישתרי ליה עילאי אישתרי ליה כולה דלמא

אילימא חיסר מצוה דלבן וקיים מצוה דתכלת. והוה כאילו לא נתנו לגמרי אמאי יצא הא לרבי עיכובי מעכבא ומתני' כרבי אוקמא לה: **חיסר מצוה.** מצות הקדמה: **ועשה מצוה.** דהאיכא לבן ותכלת: **תכלת דאין מעכבא לבן מאי היא.** דמשמע אם הקדים לבן ז] ומאי עיכוב איכא למימר: **איסמר נמי.** ח] מתני' ט) דקתני [תכלת נמי תכלת דאין מעכבא לבן] י)ואיבעיא ליה: **אריוך.** לשון מלך כמו (בראשית מט) גור אריה יהודה להכי קרי לשמואל אריוך דקיימא לן (בכורות מט:) הלכה כשמואל בדיני כי היכי דלינא דמלכותא דינא: (א) להכי ז) נקיט סדין משום דלבן הוא: **מידי נצבעא גרים.** אפי' כולה תכלת נמי מצוה להקדים יב] לתכלת הואיל ורוב טליתות לבנות הן לבן קא גרים ולהכי כתיב תכלת אחר הכנף דלעולם יהא המאוחר: **איגרדם.** נפסקו י) המוטין של ציצית: **גרדומין.** היינו שייה שנפשתיירו לאחר שנפסקו: **כדי יא) לענבן כל.** המוטין אהדדי דהיינו שיעור גדול: **איבעיא.** עניים: **דאי הוו קטיני.** דקיים הוו מיענבי דאמרוכין הן כ"כ אבל מפני עודיין הוו יב] קטנים לענבו: **כל שכן.** דכסדין דהואיל ואילו הוו דקים יג] כל כך כסדים דהא אמרוכין הן כדי עיניבה כל שכן כשהם עבים דמינכרא יד] מצותיהן עפי: **ומאן פגא דפליג עליה דרבי.** הכי מכמיס דאמרי לעיל אין מעכבין זה את זה: **מטיל לבן.** כל הד' חוטין: **ש"מ.** מדאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת טו] כשרים אמאי הא כיון דנפסק קצת טז) הגדיל משמתי ההוא קשר שנסוף הגדיל וכיון דמשמתי ההוא קשר משמתי יז) הגדיל ואין שם גדיל כלל אלא ש"מ יש קשר בכל חוליא הלכך כי משמתי ההוא קשר מתקיים הגדיל בשאר קשרים: **עילאי.** היינו ההוא קשר תחתון דמלמטה למעלה קשיב ועוד דבגרדומין קא מייתי בשמעתין ובגרדומין יח) טז) מוקפין הוו איכו עליון: דלמא

אלא לגרדומין וכו'. משמע ב] דאי לגרדום כולהו מיפקלי ואורו"ת דעכשיו שנותנין ד' חוטין ג' משום תכלת וכופלן לשמונה לריך ליזהר דאם נפסקו שלשה מן החוטין כא] שמא הם משלשה חוטין ונמצא שלא נשארו ג' חוטין שלימין ויש לדקדק קצת דסוגיא זו כרבי אמיא דהשתא הוי מצוה אחת והלכה כרבי מתניתין אבל לא מתניתין כה חוץ מקצה אילן ופירש בקונטרס פוטרין בה לשם נדן דכיון דמין כנף [ליכא] לקיומי אין לך לחזור אחר נדן אלא שיהיו בה שני מיני משמע דטלית לבנה בעי נדן ובאידך בריישא (שם) דתניא טלית אין פוטר בה אלא מינה פירש בקונטרס אם אדומה יטיל בה חוטין אדומין ושני חוטין תכלת אלמא איבעא לבנה ומיהו נראה לומר דבעינן נדנן נמי ד' חוטין מ"כ חד מצוה מינה ומיהו אי לא בעינן אלא ג' כ"ש דלא מעכבי וכמאן דליתנהו הוו ומיהו לא מיסתבר דסוגיין לא הוי כרבנן דהא דאמרי בני ר' חייא הוי דלא כהלכתא מ) ועוד י"ל דאי איגרדם תכלת וקם אנדן היינו דנפסק החוט בב] מעיקרו ולא נשתייר אלא כל שהוא (מן הנדן) דקיימן כה"ג גרדומיו בכל שהוא ולא הוי כאילו נפסקו שניהם לגמרי מ) (ג"ה וכל זה) [דהואיל מצוה אחת היא מועיל הנשלם לחבירו אבל לרבנן נפסק חוט מ' מעיקרו פסול אלא אם נשאר כדי עיניבה והא דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת וכו' משמע דאיגרדום כל קרמו לכל הציצית תכלת ובנשאר כדי עיניבה]: **כדי** לענבם. מתוך פי' הקונטרס דבשמוך גבי הא דמוכח רבא דלריך לקשור על כל חוליא וכו' וכיון דמישתרי עילאי מישתרי כולהו ופי' ליה הא דאמרן לעיל כדי שיעור עיניבה משמע דסגיבא ליה דעיניבה חוץ לקשר אחרון שבציצית ויתכן יותר לפרש דשיעור עיניבה שמוך לכנף קאמר והשתא לא פליג אלעיל וכן משמע קצת בספרי בספרי גדולים בד"א בתחילה אבל בשירים גרדומים כל שהוא משמע דאגדליים קאי וכן נראה להוכיח משם שהקשר הוא מן הד' אל הד' דאי מחוט הכריכה ואחד מן החוטין כמו שהיה נוהג ר"ת כשהיה נפסק אחד מן החוטין הנכרכין ולא מחוט הכורך היכי מישתרי הקשר בכך דבשלמא אי מן הד' לד' כשנפסק האחד מד' ואינו מקשר סותר הקשר וי"ל דהכי קאמר דמשתמע ב) (כשיעור דאי מד') אבל אחד קיימא (תלתא) אבל אחד הו לא קאי: **כיון** דאישתרי חד אישתרו בולהו. ואין כאן גדיל ואפילו ג) למ"ד אי גדיל אי פתיל מוכח שפיר דאפי' פתיל ליכא דהא קופו ליפול ולא מוכח מידי אלא דבעי קשרא אחריתא אבל מהא לא מוכח דלריך לקשור על כל חוליא ונראה ד) שמביא כן דבמקום אחר לא אשכחן אחרת דמסתבר טפי אי לא בין חוליא לחוליא כדי להפסיק: קשר

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פי"ח מהלכות פרה אדומה הלכה ד:
ה ב ג מיי' פ"ח מהלכות ציצית הלכה יח סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' יב ס"ח:
ו ד טוש"ע שם סעיף ב:

שיטה מקובצת

א) לרבי עכובי מעכבי אהדדי [כלומר] כיון דאמרת חיסר מצוה דלבן והוי לבן כמאן דליתא גם התכלת לרבי לאו כלום היא משמע הא לרבנן ניחא ולפרש"י דמתני' דכי ליה ליה תכלת צריך לעשות ד' חוטין של לבן ואין למעט מנין החוטין לרבנן נמי תיקשי דכיון דלבן כמאן דליתיה (דאיכא) [דמין] חוטין דתכלת לאו כלום ניהו: ב) תיבות אמר רמב"ח כו' שכולה תכלת נמחק: ג) לסדין בציצית לאו דוקא וה"ה בשאר טליתות לבנים והכי נמי מסתברא דבסמוך לא מצי לאוקמא רישא דמתני' דתכלת אינה מעכבת את הלבן אלא בטלית שכולה תכלת אלמא בשאר טליתות מצוה לאקדומי לבן ברישא כמו שמפרש הכנף מין כנף וסתם טליתות לבנים הי': ד) תיבת ליה נמחק: ה) מידי ציבעא גרום. תימה מאי קאמר אה"נ דציבעא גרום דהא לקמן קאמר טלית אינו פוטר בה אלא מינה ופרש"י אינו פוטר לשם לבן אלא מינה אם אדומה היא יטיל בה שני חוטין אדומין ושני חוטין תכלת וכן שאר גוונים אלמא בציבעא תליא מילתא וי"ל דה"פ מידי ציבעא גרים אפי' כולה תכלת נמי מצוה להקדים לבן מדקתני בברייתא דלעיל מצוה להקדים לבן לתכלת הואיל ורוב טליתות לבנות הן וכן פרש"י ונפקא מינה במה שפרש"י לקמן אינו פוטר אלא מינה דהשתא שאין לנו תכלת מ"מ צריך לצבוע הציצית מצבע הטלית ור"י מפרש פי' אחר לקמן טלית אינו פוטר אלא מינה כדאמר רבא לקמן כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד צמר ופשתן כו': מידי ציבעא גרים וכו' פי' הצבע של תכלת שבטלית גרים להקדים תכלת ללבן כיון דאיירי ברוב טליתות שהן לבנות ומין כנף שהוא לבן קודם לתכלת לעולם יש לנו לומר שהתכלת מאוחר ואין לפרש מידי ציבעא גרים להיות נקרא מין כנף וירצה לומר דאפי' בטלית של תכלת נקרא לבן מין כנף לפי שהקרים הכתוב הא ליכא למימר דהא אמרינן לקמן טלית אין פוטר בה אלא מינה ופי' מין צבע ירוק לירוק ואדום לאדום. תו"ח:
ו) צריך לקשור על כל חוליא לאו דוקא אלא מלבד קשר שאחר הגדיל שהוא נקרא קשר העליון לפי שאדם מגביה ידו עם ציצאותיו וצריך קשר אחר סמוך לטלית ובתוס' אחרות לאו דוקא על כל חוליא דמהכא לא שמעינן זה אלא כלומר צריך לקשור קשר אחר מלבד הקשר שלאחר הגדיל דדרך הוא לקשור אחר הגדיל ומדאמרי בני רבי חייא שמעינן דמלבד אותו קשר סמוך לגדיל צריך קשר אחר סמוך לכנף דאי ס"ד לא צריך כו' שהרי עתיד להתיר וליפול והוי הקשר כמאן דליתיה ובעינן קשר כדמוכח רבא בסמוך ש"מ קשר עליון דאורייתא: ז) הקדים לבן אין תכלת מעכבתו ואין צריך לפסוק אלא יתן תכלת אחריו הא פשיטא דהא דינא הכי להקדים לבן ומאי:
ח) נמי דמתני' הקדים קתני:

מסורת הש"ס

ט) [עי' תוספות מיר כד: ד"ה אמר שמואל כו' פירוש על זה], קדושין לו: וש"נ, ג) תוס' פרה פי"ב ה"ב לעיל לה:, ד) [לקמן לט:], ה) דסלי מתני' כו', ו) ותיבעיא נמי. ל"ק, ז) לסדין בציצית לחכי. ל"ק, ח) עד. ל"ק, ט) של מוקפין. ל"ק, י"ל מקלמן וי"ל מוסקקין מעיקרא הוו וגי' רש"ל ומשמעות גרדומים מקלמן הוה אילו עליון, י) תוכלת אע"ג דשל צמר הוי מצוה להקדיס לפשמן עפי הס"ד. ל"ק, כ) גי' רש"ל מקדיס, ל) ל"ק, מ) וי"מ דאי. ל"ק, נ) עי' בהרא"ש, ס) כי אימתי אחד מד' אכתי קיימי מלמא אבל מחד מד' לא קא. ל"ק וגירסת רש"ק כשם עוד ד', ע) [לקמן לט:], פ) ל"ל שמוכיח כן כו'. ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אילימא וכו' דיגמ הס"ד ואמ"כ מ"ש לסדין בציצית לחכי:

שיטה מקובצת (המשך)

ע) לבן כדקתני ברישא דלעיל ומצוה להקדים לבן לתכלת כו' טליתות לבנות הן ומין כנף הס"ד והשאר נמחק: י) נפסקו הפתילין של ציצית: יא) כדי לענבן כל שמונה: יב) עובריין הוו קשים למיענבי הס"ד: יג) דקים הוי כשרים. יד) דמינכרא מצותייהו טפי: טו) תכלת כשר צריך לקשור על כל חוליא וחוליא מפרש לקמן בשיקרים חוט של גדיל שלש פעמים צריך לעשות קשרים דאי אין צריך לעשות קשר אלא למטה לסוף הגדיל הא דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרין (בהדי) אמאי: טז) קצת מן הפתיל הסמוכים לגדיל משתרי: יז) משתרי כל הגדיל ואין שם גדיל כלל ואמאי כשרים: יח) ובגרדומין דוקפי הוו איהו עליון ורבא ליח לית ליה הא דפרשה לעיל דבעי גרדום שיעור עניבה: יט) בציצית גליון וי"מ ולכך נקט סדין ולא בטלית צמר לבנה דמצוה לאקדומי בלבן כו' לפי דתכלת הוי שפיר מינה לטלית צמר דאטו ציבעא גרים לה כדפריך לקמן וקשה דעדיין לא ידע הך פרכא ועוד דלקמן ניחא דרוב טליתות לבנים וזה צבוע פריך שפיר אטו ציבעא גרים אבל הכא גבי תכלת יש לנו לומר דציבעא גרים לכך נראה דנקט סדין דמסתמא הוא לבן ואי נקט שאר טליתות היה לנו לפרש לבנה. תו"ח: כ) משמע דמ"ס בענין שישאורו או התכלת אם הלבן שלימים ואי: כא) שמא פי' דשמא הן שלשתן מצד אחד ובצדי להו ששה דלדידהו ודאי איכא היכרא שהיו משני צבעים ידוע שאחד מן הצבעים קיים אם כן אינם מצד אחד. תו"ח: כב) מעיקרו. עיין הרא"ש הלכות ציצית:

דלמא דאיקטר. כלומר ממאי דצריך להקשר בכל חוליא דלמא הא דלמרי דציצ״ת חייא ה״ק אם קשר על כל חוליא וחוליא הוו גרדומין כשרין אבל ברוב ציציות לא קא מכשרי גרדומין דרוב ציציות אין נקשרים על כל חוליא וחוליא: **קשר עליון.** היינו נמי דהוה קשר [ג] למטה[ד] ״הלכה למשה מסיני כלומר קשר אחד בציצית מיהא דאורייתא. ולהכי נקט עליון משום [ד] דאי לא עביד אלא חד קשר בסופו עביד ליה שמקיים את הגדיל כולו: **דאורייתא.** ואפי׳ יכול לכרוך יפה ולהתקיים בלא קשר יום או יומיים פסולה: **דאי מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית.** דכמיב לא תלבש שעטנז וסמיך ליה גדילים תעשה לך (דברים כב) פשיטא דמותר: [ה] **הסוכך בציפה.** תופר מחיצה אחת אינו מיבור משום דהיא מחיצה שמוחזק המוטין בטלית אינו מיבור [ו]: **מעיקרו.** היינו לאם המחובר לטלית: **כמה דברים אמוריים.** דבעינן שיעור לציצית כדאמרינן לקמן (דף מח:) כמה מהא משולשלת[ז] כו׳: **בשחלו.** בשעה עשייה אבל בסופו כגון אם נפסק לאחר זמן: **מאי לאו שירוי דאיפסיק מינייהו.** קצת מחוטיו ונשאר קצת[ח] גרדומין: **דאיגרדם איגרדומי.** ולגמרי נפסק [ט] לד העיקר וקשיא לאמר דאמר נפסק החוט מעיקרו פסולה: **שירי גרדומין.** דנשאר קצת ונפסק קצת: **הא קמשמע לן.** מדתני שרייס בגרדומין משמע דלהוי בגרדומים שיורא קצת [ח] שיהיו נקרא שרייס כדי לעונבן כדפריטת לעיל[מ] והאי כל שהוא דקתני כדי עניבה: **חוט של כרך.** לותו שכורך סביב ועושה ממנו הגדיל עולה ממנין שמונה חוטין דשמונה חוטין בעינן כדמפרש לקמן (מב.): **הכלה.** זהו שם כל הציצית: **שכרך רובה.** שעשה שני שלישי גדיל ושליש ענף כשרה ואע״ג דמצותה שליש גדיל ושני שלישי ענף כדאמרינן לקמן: **אלא חוליא אחת.** הקפה ג׳ פעמים: **וגויי הכלה.** עיקר מצות ציצית שליש גדיל ושני שלישי ענף: **לא יפחות משבע.** חוליות: **שאם אוריים.** שבין שבעה רקיעים. ועל שם שהתכלת דומה ליס ויס דומה לרקיע כדלקמן (דף מג.) מדמי סידורה לסידור הרקיעים כדי [ט] לזכרנו לטובה [כ] שלף בעבה [ב] כמו כן נזקק בלבן שמגיח שני חוטין ארוכין לעשות מהן הגדיל ומתחיל לכרוך בלבן ובאמצע כורך של תכלת וחוזר ומסיים בלבן: **מן כנף.** תחילה ואח״כ פתיל תכלת. והאידנא דעבדינן חמשה קשרים היינו דאמרינן (שם) שקולה מצות ציצית ככל המורה כולה [י] הלכך (ג) עבדינן שני קשרים מלמעלה ושלשה מלמטה משום מעלין בקדש ואין מורידין. וכיון דלקדמה קרא לומין כנף שמע מינה חשוב הוא הלכך אי מסיים בתכלת הוה ליה מוליד סוף הציצית מתחילתה: **דכוליה הכלתא.** כל הטלית: **ורמי ליה הכלתא.** ציצית: **וגדילא** צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו אחת של לבן ואחת של תכלת שהן שתים והשתא כשאין פותח משבע עושה ה׳ קשרים סמוך לטלית קשר אחד ואחר כך שתי חוליות אחת של תכלת ואחת של לבן [כ] קשר אחד עד שתמסיים שש חוליות הרי תרבעה קשרים ואחר כך עושה חוליא שביעית של לבן כדי שיהא מסיים בלבן ואחר כך קושר אחד הרי ה׳ קשרים ויש מפרשים לא יפחות משבע כריכות בין כל קשר וקשר: **קשר העליון.** בקונטרס פירש שני פירושים אחד אחר הגדיל וקקא עליון כמו (נדה דף יג.) למעלה מן הטעורה וזה אינו מוכח אלא דמיהא בעינן קשר [מ] ול״א פירש סמוך לכנף אבל קשר שאחר הגדיל כיון שרחוק מן הטלית משום דהוא לא הוי כלאים ותימה להאי דמוכח היכי משיך ביבמות (דף ד:) למאן דלא דרש סמוכים אלא היכא [ע] דמוכח דלמר ופשתים למה לי דכלאים [פ] מתנא דבי רבי ישמעאל שמעינן דבגדיהם למר ופשתים וכו׳ והשתא קשר העליון לא שמעינן [צ] ואע״כ לא הוי כלאים ולאיצטריך שפיר לאיתויי למר ופשתים לומר שיהא צריך לעשותם בעינן שיהא בהם כלאים וי״ל דהכא לא משיך מקרא דלמר ופשתים אלא מגדיל ומוכח [ק] דכלאים דדרשה דגדיל דרשה נכונה היא דבעינן גדיל טוב אי נמי סוגיא דהתם אתיא כמאן דלמר גדיל דווקא ושמא דהתם אתיא כמאן דלמר אז גדיל אז פתיל ופלוגתא דאמוראי הוא בסמוך והכי נמי תימה דבפרק המוצא תפילין (עירובין צו:) משמע דבעינן שזורין ור״ת נמי פירש דאינו חייב על כלאים עד שיהא משזר ואם כן איצטריך טובא קרא דכלאים בציצית ויש לומר דבעלמא יליף ליה [ר] מתכלת דבגדי כהונה וכיון דתכלת שזור הוא הדין לבן:

דאיגרדם איגרדומי. פירש בקונטרס שנפסקו לגמרי וקשה דהא כל שהוא קתני ולריך לומר דלגדלין קתני ולא קאי אלא משייריו ונראה לפרש מאי לאו שיריו דאיפסיק מינייהו כלומר שיש מן החוטיים שנפסקו מעיקרם ואיתתייר מן השלימין נמי וגרדומין דאיגרדמו כולם והשתא לא קאי כל שהוא אלא אגרדומין והא דאיפסיק מינייהו הוי השתא כמו נפסק החוט מעיקרו דלעניל וכי האי גוונא קרי שיריו פרק קמא דסוכה (דף יג.) גבי אזוב תחילתו שלשה וסופו שניים וע״ע:

שירי גרדומין כל שהוא. פרק מי שמת (ב״ב דף קנ.) הוה מצי לאיתויי הך גבי הך דפריך וכל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא: **לא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים.** לפי [ש] שתכלת דומה ליס ויס דומה לרקיע ואין לנין תכלת לא קפדינן בהא והא נמי דאמרינן צריך לקשור על כל חוליא וחוליא היינו כדי שיהא ניכר התכלת ומה שאנו נוהגים ממשה קשרים פירש בקונטרס [יא] [ת] גבי [א] ציצית שקולה כנגד כל המצות לפי שציצית עולה מ״ר וח׳ חוטין וחמשה קשרים עולה [יב] תרי״ג ומיהו כל ציצית האמורים בפרשה חסרים יו״ד ויש לומר שם פסוק והיה לכם לציצית וג׳ ציצית כתובים בפרשה ולמ״ד זו משלימתן וכן נוהג רבינו תם לעשות אותן ה׳ קשרים ג׳ בסמוך לטלית וג׳ בסוף לפתיל משום מעלין בקדש ולא [יג] מורידין כדאמרינן שמסיים בלבן ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא מיהו לא מצינו שום סמך בהש״ס מפורש מה׳ קשרים ויש לומר דהא דאמרינן לא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים ולא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים ולא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים ולא יוסיף על שלש עשרה הפוחת לא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה בנגד שבעה רקיעין וששה אוירין שביניהם תנא [מ] כשהוא מתחיל מתחיל בלבן [נ] הכנף מין כנף וכשהוא מסיים מסיים בלבן [א] [ס] מעלין בקודש ולא מורידין רב ורבה בר בר חנה הוו יתבי הוה קא חליף ואזיל ההוא גברא דמיכסי גלימא דכולה תכלתא ורמי ליה תכלתא וגדילא

דלמא דאיקטר ואמר [מ] רבה [א] שמע מינה [ב] אקשר עליון דאורייתא דאי ס״ד דרבנן מאי איצטריך למישרי סדין בציצית פשיטא [ג] התוכף [ד] תכיפה אחת אינו חיבור אלא שמע מינה דאורייתא אמר רבה בר רב אדא אמר רב אדא אמר רב אם נפסק החוט מעיקרו פסולה יתיב רב נחמן וקא אמר להא שמעתא איתיביה רבא לרב נחמן [ה] במה דברים אמורים בתחילתו אבל [ו] סופו שיריו וגרדומיו כל שהוא מאי שיריו ומאי גרדומיו מאי לאו שיריו דאיפסיק מינייהו ואישתייר מינייהו גרדומיו דאיגרדום איגרדומי לא הדא קתני שיורי גרדומיו כל שהוא ולימא גרדומיו שיריו למה לי הא קמ״ל דבעינן שיורא לגרדומיו כדי לענבן יתיב רבה וקאמר משמיה דרב [ז] חוט של כרך עולה מן המנין אמר ליה רב יוסף שמואל אמרה ולא רב איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה סח לי רבי יאשיה דמן אושא [ח] חוט של כרך עולה לה מן המנין יתיב [ט] רבא וקא אמר משמיה דשמואל תכלת שכרך רובה כשרה אמר ליה רב יוסף רב אמרה ולא שמואל איתמר נמי אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב תכלת שכרך רובה כשרה רב חייא בריה דרב נתן מתני הכי אמר רב הונא אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב [י] תכלת שכרך רובה כשרה [יא] ואפילו לא כרך בה אלא חוליא אחת כשרה [יב] וגויי תכלת שליש גדיל ושני שלישי ענף וכמה שיעור חוליא תניא רבי אומר כדי [יג] שיכרוך וישנה וישלש תאנא [יד] הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה הפוחת לא יפחות משבע בנגד שבעה רקיעים והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה בנגד שבעה רקיעין וששה אוירין שביניהם תנא [טו] כשהוא מתחיל מתחיל בלבן [יז] הכנף מין כנף וכשהוא מסיים מסיים בלבן [יח] [יט] מעלין בקודש ולא מורידין רב ורבה בר בר חנה הוו יתבי הוה קא חליף ואזיל ההוא גברא דמיכסי גלימא דכולה תכלתא ורמי ליה תכלתא

א מ״ר ס״ע מהגי׳ כלאים הלכה ד):

ב מ״ר שם הלכה כד טוש״ע יו״ד סי׳ ס סעיף כ:

ג ד ה ו מ״ר ס״ע מהלכות ציצית הלכה יח סמג עשין כו טוש״ע יו״ד סי׳ יג סעיף ח:

ד ה ו מ״ר שם הלכה ז

ועיין בהסגות וכ״מ טוש״ע שם סי׳ יח סעיף יד:

ז ז מ״ר שם הלכה ח [טו]

טוש״ע שם בהג״ה:

יא ח מ״ר שם טוש״ע שם:

יב ט מ״ר שם הלכה ז:

שיטה מקובצת

א) ש״מ קשר עליון דאורייתא לפום דהשיא משמע מדאצטריך סמוכין למשרי סדין בציצית וקשה מפ״ק דיבמות א) לא שרי סדין בציצית דקאמר תלמודא הא למה לי סמוכין מתנא דבי ר׳ ישמעאל נפקא דאמר ר׳ ישמעאל כל מקום שנאמר בגדים כו׳ ואמר רחמנא עביד תכלת ותכלת עמרא הוא ומאי קאמר לעולם אימא לך דאי לאו סמוכים הוי אמינא אין ציצית דוחה כלאים והא דאמר רחמנא עביד תכלת היינו בלא (דמ״ה) [קשירה] ע״י תכיפה אחת דאינו חיבור להכי איצטריך סמוכין למימר דבעינן קשר ואעפ״כ שריא רחמנא ותירץ הר״ר יוסף קלצון איש ירושלים דהכי פירך התם לתנא דבי רבי ישמעאל כדפי׳ שם בתוס׳ מיהו קשה למורי הר״י שי׳ מאי פריך הכא למאי איצטריך סמוכין הא רבא עצמו אמר לקמן דאתא למימר צמר ופשתים פוטרים בין במינן בין שלא במינן ותירץ הר״ם המדקדק בפי׳ הקושיא ״מצא הכל ב) מכוון דה״ק ש״מ קשר העליון הלכה למשה מסיני מדאצטריך למשרי סדין בציצית אינו ר״ל מדאיצטריך סמוכין אלא מדאיצטריך בכמה מקומות בריתות לומר דציצית דוחה כלאים בהוהיא סדין בציצית ב״ה מחייבין ואי קשר העליון לאו דאורייתא פשיטא דסדין חייב דתכיפה אחת אינו חיבור וכשיטה זו אשכחנא ריש בבא מציעא ש״מ הילך חייב דאי ס״ד הילך פטור למה אצטריך למפטר קרקעות משבועה כל קרקעות דהילך הוא ואין רוצה לומר למה לי קרא דהא ליכא קרא למפטר קרקעות משבועה אלא ר״ל למה לי מתני׳ דאמר אין נשבעין על הקרקעות ופטור דשבועות קרקעות גמרינן מכפל אבל בקרקעות גופיה ליכא קרא לפטור. תו״ח: **ג)** אבל בסופר: **ג)** דלמטה דאורייתא הלכה: **ד)** משום דמאן דלא עביד: **פ)** (מה״ד והא) התוכף תכיפה אחת תופר: **ו)** חיבור דל״א דאי קשר עליון היינו הך דסמיכי לטלית מדרבנן למה לי למישרי סדין בציצית דאי משום דהיא תחיבה דתחב חוטין בסדין לאו תכיפה היא דתוכף תכיפה אחת אינה חיבור ואי משום קשר התחתון לאו תכיפה היא דמרוחק מן הטלית: **ז)** נפסק עד העיקר: **ח)** קצת שיהיה: **ט)** כולה דמנין לכך נזקק: **י)** כולה דמנין ציצית בגימטריא ד״ר ושמונה חוטין וחמשה קשרים דהיינו תרי״ג כנגד תרי״ג מצות ציצית שקולה: **יא)** תרי״ג מכאן סמך לפי׳ הקונטרס במתני׳ דאין למעט מנין החוטין אם אין תכלת וצריך לעולם ח׳ חוטין תוס׳ אחרות: **יב)** מורידין ואמר ריב״א שראה ציצית של ר״ת עשוי כך ורובו העולם נהגו לעשות הקשרים בין החוליות וראיה מהא דאמרינן לעיל צריך לקשור על כל חוליא וחוליא ומסתמא היינו אחר כריכות של לבן וכן של תכלת ונקאמר הפוחת לא יפחות מג׳ היינו ג׳ חוליות של לבן וג׳ של תכלת ואחת שמסיים בלבן נמצא קשר סמוך לכנף ואח״כ כורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת ואח״כ קושר הרי שני קשרים ואחזור וכורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת וקושר הרי ג׳ ואחזור וכורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת וקושר הרי ד׳ ומסיים בלבן ג׳ כריכות של לבן בלא תכלת וקושר הרי ה׳ קשרים ואורך הציצית מפורש לקמן ולדידן שאין לנו תכלת אין להקפיד לעשות חוליות אלא לכרוך סביב בלא חוליא ומנהג ר״ת שהיה קושר חוט שכורך בו כנגד ז׳ חוטין ואין מנהג העולם כן **ג)** אלא חולקין החוטין ד׳ מכאן וד׳ מכאן תוס׳ אחרות:

הגהות הב״ח

(מ) גמ׳ מפיס בגבן משום מעלין: (רש״י ד״ה שם מוריס וכו׳ לעובה וזה בזמנם שלף צבע תכלת מזקק לציצית: **(נ)** ד״ה מין כנף וכו׳ הלכך ציצית עולה ת״ר וח׳ חוטין וה׳ קשריו הרי תרי״ג ועבדינן שני קשרים:

מוסף רש״י

התוכף. בגדי צמר ופשתים תכיפה אחת. כגון ע״י מחט פעם אחת אז שקשר קשר אחד אינו חיבור. דכתיב (דברים כב) צמר ופשתים יחדו לא תלבש תורה אלא חבור יפה המתקיים (שבת נד.). **תכיפה.** פוייי״ט שמוחב מחיבה אחת בממנו ומחיבה כלאים בגד צמר וכבד ופשתים יחד אינו חיבור בפחות משני תכיפות לכלי מתיב יחדיו עד שיתכנס יחד יפה (יבמות ה:).

ב) ר״ת ר״ש כדכתיב בשמואל, **ג)** ר״ת משמיה דשמואל, **ד)** ר״ל דכה, **ה)** [מ״ר תוס׳ לקמן נ. ד״ה דיקא נמי], **ו)** [לעיל נח.], **ז)** [לקמן נט. וש״נ], **ח)** ר״ל בגי, **ט)** שלמעה. ל״ק, **י)** ר״ל דאוריייתא כלומר, **כ)** [שם מיתא משולשת], **ל)** קצת הש״ד אח״כ ד״ה גרדומין דלגרדם כו׳ נפסק מעיקרו וקשיא. ל״ק, **מ)** [דף נח:], **נ)** לוסר להקב״ה שלף כו׳. ל״ק, **ס)** לא מצא בש״ס שלפינו ועיין רש״ק, **ע)** דמוסיה דלמר. ל״ק, **פ)** ציצית מצמנ. ל״ק, **צ)** אלא משום דל״כ. ל״ק, **ק)** מכלאים. ל״ק, **ר)** תכלת בציצית שזורים בגבדי כהונה דבעינן שזורים וכיון. ל״ק, **ש)** [לקמן מג.], **ת)** [לקמן מג.], **א)** הא דאמרינן לציצית שקולה כו׳. ל״ק, **ב)** וקבר. ל״ק,

א) ר״ת רבה, **ב)** כלאים פ״ט מ״ו [בבא מד. יבמות ה:], **ג)** ר״ת משמיה דשמואל, **ד)** ל״ל דבה, **ה)** [מ״ר תוס׳ לקמן נ. ד״ה דיקא נמי], **ו)** [לעיל נח.], **ז)** [לקמן נט. וש״נ], **ח)** ר״ל בגי, **ט)** שלמעה. ל״ק, **י)** ר״ל דאוריייתא כלומר, **כ)** [שם מיתא משולשת], **ל)** קצת הש״ד אח״כ ד״ה גרדומין דלגרדם כו׳ נפסק מעיקרו וקשיא. ל״ק, **מ)** [דף נח:], **נ)** לוסר להקב״ה שלף כו׳. ל״ק, **ס)** לא מצא בש״ס שלפינו ועיין רש״ק, **ע)** דמוסיה דלמר. ל״ק, **פ)** ציצית מצמנ. ל״ק, **צ)** אלא משום דל״כ. ל״ק, **ק)** מכלאים. ל״ק, **ר)** תכלת בציצית שזורים בגבדי כהונה דבעינן שזורים וכיון. ל״ק, **ש)** [לקמן מג.], **ת)** [לקמן מג.], **א)** הא דאמרינן לציצית שקולה כו׳. ל״ק, **ב)** וקבר. ל״ק,

א) גמ׳ מפיס בגבן משום מעלין: (רש״י ד״ה שם מוריס וכו׳ לעובה וזה בזמנם שלף צבע תכלת מזקק לציצית: **(נ)** ד״ה מין כנף וכו׳ הלכך ציצית עולה ת״ר וח׳ חוטין וה׳ קשריו הרי תרי״ג ועבדינן שני קשרים:

ג) ש״ס רבה, **ד)** כלאים פ״ט מ״ו [בבא מד. יבמות ה:], **ה)** ל״ל דבה, **ו)** [מ״ר תוס׳ לקמן נ. ד״ה דיקא נמי], **ז)** [לעיל נח.], **ח)** [לקמן נט. וש״נ], **ט)** ר״ל בגי, **י)** ר״ל דאוריייתא כלומר, **כ)** [שם מיתא משולשת], **ל)** קצת הש״ד אח״כ ד״ה גרדומין דלגרדם כו׳ נפסק מעיקרו וקשיא. ל״ק, **מ)** [דף נח:], **נ)** לוסר להקב״ה שלף כו׳. ל״ק, **ס)** לא מצא בש״ס שלפינו ועיין רש״ק, **ע)** דמוסיה דלמר. ל״ק, **פ)** ציצית מצמנ. ל״ק, **צ)** אלא משום דל״כ. ל״ק, **ק)** מכלאים. ל״ק, **ר)** תכלת בציצית שזורים בגבדי כהונה דבעינן שזורים וכיון. ל״ק, **ש)** [לקמן מג.], **ת)** [לקמן מג.], **א)** הא דאמרינן לציצית שקולה כו׳. ל״ק, **ב)** וקבר. ל״ק,

כל המצות: **יג)** בקונטרס דהא ציצית שקולה: **יד)** תרי״ג מכאן סמך לפי׳ הקונטרס במתני׳ דאין למעט מנין החוטין אם אין תכלת וצריך לעולם ח׳ חוטין תוס׳ אחרות: **טו)** מורידין ואמר ריב״א שראה ציצית של ר״ת עשוי כך ורובו העולם נהגו לעשות הקשרים בין החוליות וראיה מהא דאמרינן לעיל צריך לקשור על כל חוליא וחוליא ומסתמא היינו אחר כריכות של לבן וכן של תכלת ונקאמר הפוחת לא יפחות מג׳ היינו ג׳ חוליות של לבן וג׳ של תכלת ואחת שמסיים בלבן נמצא קשר סמוך לכנף ואח״כ כורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת ואח״כ קושר הרי שני קשרים ואחזור וכורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת וקושר הרי ג׳ ואחזור וכורך ג׳ של לבן וג׳ של תכלת וקושר הרי ד׳ ומסיים בלבן ג׳ כריכות של לבן בלא תכלת וקושר הרי ה׳ קשרים ואורך הציצית מפורש לקמן ולדידן שאין לנו תכלת אין להקפיד לעשות חוליות אלא לכרוך סביב בלא חוליא ומנהג ר״ת שהיה קושר חוט שכורך בו כנגד ז׳ חוטין ואין מנהג העולם כן **ג)** אלא חולקין החוטין ד׳ מכאן וד׳ מכאן תוס׳ אחרות:

א) נראה לל״ל דאמר שם דסמוכין אתא למשרי סדין בציצית דקאמר תלמודא וכו׳. ב) אולי ל״ל ומנא הכל מבואר דהא דקאמר ש״מ. ג) ועי׳ בר״מ הלכות ציצית בהלק״ט סי׳ טו.

או גדיל **או פתיל**. למאי דפריסת לעיל דמפתיל שמעינן דבעי ג' חוטין תכלת קשיא דהכא דרשינן ליה לגא גדיל או פתיל וי"ל דהא נמי שמעת מינה כיון דבחד פרשה כתיב גדיל ובאידך כתיב פתיל ומיהו קשה דפתיל מציצית נפקא דדרשינן לקמן (דף מב.) אין ציצית אלא ענף ויש לומר דאיצטריך ציצית לאשמועינן דלאחר עשייתן צריך לפרוך כדאיתא לקמן ובספרי דרש ועשו להם ציצית שומע אני יעשה כולה גדילים ת"ל ציצית הא כיצד כדי שתהא גדיל יוצא מן הכנף וציצית מן הגדיל והא ברייתא קשיא לרבה בר בר חנה וקשה נמי לרב דדרש ליה הכא מפתיל והתם דרש ליה מציצית:

יז) **וההוא גדילים למניינא**. תימה מאי דוחקיה דרב לימר גדילים למניינא נימא דקרא בא לומר תרווייהו בעי גדיל ופתיל ויש לדחוק ולפרש דטעם דרבה בר בר חנה משום דדרש גדילים כמו מיעוט אחר מיעוטו משום דכתיב בלשון רבים ואע"ג דליכא מ) גדיל כלל וכי תימא אם כן פתיל דכתב רחמנא למה לי איצטריך דאי לא פתיל הוה פסלינן פתיל וגדיל בהדי הדדי קמשמע לן פתיל ורב סבר למניינא ולא למעט מ) גדילים ותימה רבה בר בר חנה מנייגא מנא ליה:

ופותליהו מחוכו. פירש בקונטרס מחוט של כרך מן המנין ובלשון אחר פי' שיהא הפתיל הסיינו הענף משולשל למטה ויוצא מן הגדיל ותימה דהא נקרא לן מציצית לקמן (דף מב.) ובמתניתין פירשתי בע"א שכפלו כעין פתילה והיינו עייף לזו מיעף לקמן (שם):

לבן נמי פטר. פירש בקונטרס אע"ג דלא מינא דכנף הוא ולא יתכן לפי מה שפירשתי לעיל דכולהו בר מתכלת אינו מין לבן אלא הכי פירושא אע"ג דכלאים ניהו:

ופליגא דרב נחמן. הוה מצי למימר דמדרבנן הוא אלא משום שהמורלים יש להם לבאר דבריהם יותר מי נמי לא מקבר ליה כמו שנבאר בסמוך: **ורב** נחמן דאמר **כתנא** דבי רבי ישמעאל. תימה הא שפיר שני מדרבנן ויש לומר דלא מסתבר ליה למימר הכי אלא מכח הכי נמי מסתברא וכי דחי ליה צריך למצוא תנא אי נמי לא מסתבר ליה לפלוגי אדרשא דמינה אי לא משכח ליה מ) תנא ונראה דמכולהו תנאי מוכח דאית ליה הכנף מין כנף ולא מיימי דתנא דבי רבי ישמעאל אלא לומר דבגדיהם

וגדילא מיגדיל אמר רב יאי גלימא ולא יאי תכלתא רבה בר בר חנה אמר יאי גלימא ויאי תכלתא במאי קא מיפלגי רבה בר בר חנה סבר כתיב [1]גדיל וכתיב [2]פתיל או גדיל או פתיל ורב סבר לעולם פתיל בעינן וההיא גדילים למניינא הוא דאתא מ) גדיל שנים גדילים ארבעה [3]עשה גדיל מ) ופותליהו מתוכו אמר שמואל משמיה דלוי חוטי צמר פוטרין בשל פשתן איבעיא להו של פשתן מהו שיפטרו בשל צמר צמר בשל פשתים הוא דפטר דכיון דתכלת פטרה לבן נמי פטר אבל פשתים בצמר לא או דלמא כיון דכתיב [3]לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר ת"ש דאמר רחבה אמר רב יהודה [4]חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר חוטי צמר ופשתים פוטרין בכל מקום ואפילו בשיראין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן השיראין פטורין מן הציצית איתיביה רבא לרב נחמן מ) השיראין [2]והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית מדרבנן אי הכי אימא סיפא וכולן צמר ופשתים פוטרין בהן אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דמישתרו בהו כלאים אלא אי אמרת דרבנן היכי מישתרי בהו כלאים [3] אימא או צמר או פשתים הכי נמי מסתברא דקתני סיפא הן [3] במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין אי אמרת בשלמא דרבנן היינו דמיפטרו במינן אלא אי אמרת דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטר אי משום הא לא איריא כדרבא [7]דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד [2]צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין ורב נחמן [7] כדתנא דבי רבי ישמעאל [8]דתנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים [7]אף כל צמר ופשתים [9]אמר אביי והאי תנא דבי רבי ישמעאל [6] מפקא מאידך תנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל [1] בגד אין לי אלא בגד צמר מנין לרבות צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים והכלך והסריקין והשיראין מנין ת"ל או בגד: תנו

וגדילא מיגדל. כל הציצית היתה גדיל ולא שייר בה ענף כלל: **ולא יאי תכלתא**. משום דאין בה ענף: **גדיל שנים**. כלומר אי הוה כתיב גדיל תעשה לך [1] משמע ב' חוטין דאין גדיל פחות משנים השתא דכתיב גדילים משמע ארבעה: **עשה גדיל**. מד' חוטין שיהיו ד' חוטין בחור הטלית ולכשיכפלם ויעשה מהן

1) גדיל יהו שמותה ח]: **ופותליהו מחוכו**. אותו חוט שכרך בו יהא מן המנין. ל"ש ופותליהו מתוכו תנה פתיל ענף למטה: **חוטי צמר פוטרין בשל פשתן**. אותם שני חוטין של נכן אם של צמר הן פוטרין בסדין של פשתן עם התכלת מ) ואע"ג דליכא השתא מין כנף דהוי של צמר כיון דתכלת 1) שנים חוטין הן תכלת מ) ענרא גינהו ופוטר בשל פשתן דהא תכלת כתב רחמנא בהדיה לבן דלמר נמי פוטר בשל פשתן משום לבן: **חוטי צמר ופשתים**. לבן של פשתים ושל 2)למר תכלת: **פוטרין בכל מקום**. בכל מיני בגד ואפי' בשירלאים דמהו דתימא שירלאין פטורין והוו כלאים אלא במקום מלאה קמ"ל דחייבין: **השירלאין**. מעיל של משי: **והכלך**. מעיל שעושין מאותן יא] דגיס [הוא בית התולעת] שמצויים במיטוי 1) שקורין פלוצ"ל: **סריקין**. מעיל עשוי מנערות של משי: **למר ופשתים פוטרין בהן**. קא ס"ד שני חוטין למר ושני חוטין לבן של פשתים: **הן**. עצמן כלך וסריקין במינן פוטרין דאם עשה(6) ציצית 3) בטלית שהוא מינו יצא: **אלא אי אמרת מדאורייתא**. מחייבין שירלאין בציצית היכי פטרה בהו ציצית דלכך 2) הא מדאורייתא ציצית דלמר ופשתים הוא (3) דפוטרין כלאמרינן לעיל למר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך: **ורב נחמן**. דאמר לעיל שירלאין מדרבנן הוא דחייבין דאי מדאורייתא לא פטרי בהו מינו: **כדתנא דבי רבי ישמעאל**. 3) דאומר אין מחייבין בציצית אלא בגד למר או בגד ופשתים: **בגדים בתורה סתם**. על כנפי בגדיהם(6) : **ופרט לך**. ד) בכלאים (דברים כב) וגבי נגעים (ויקרא יג) בבגד למר או בבגד ופשתים: **מפיק מאידך תנא כו'**. הא אידך מו) מרבה כל הבגדים: **למר מרבינים ונוצה**. למר של עזים קרי נוצה לפי שאין לך כשאר למר: **מנין**. שמטומאין בנגעים: **תלמוד לומר או בגד**. בגד למר או מו) בגד ופשתים (שם):

סדין

מוסף רש"י

גדיל שנים. אי אפשר לעשות גדיל בפחות משני חוטין גדילין ארבעה. חוטין דמיעוטו גדילין שנים ומתיב (במדבר טו) ונתנו על ציצית הכנף פתיל, אמרה תורה עשה מהגך תרבע חוטין גדיל אחד דהוו להו מ' חוטין כשתוחבן בכנף הכנף (יבמות ה:). ופותליהו מתוכו. שיהיו תלויין פתילין, אלא יעשה כולו גדיל אלא קלת גדיל וקלת ענף (שם). השיראין. מעיל העשוי מעיקר המעי והסריקין. עשוי מן המעי הרך הממפלגל ומלוי במשי וקורין לו במקומינו יד"ש חייבין בציצית. ודלא כמאן דאמר כל בגדי למר ופשתים דוקא חייבין בציצית מדאורייתא, ת"ש מדרבנן (שבת כ:). **כתיב הכנף** מין כנף. דהאי כנף קרא יתירא הוא, דהא כתיב על כנפי בגדיהם והוה ליה למימתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת מין כנף. מין הטעלת יהא הציצית, דהכי משמע ציצית של כנף תהא, ואם של מעי הוא, ציצית של מעי פוטר בה וכתיב צמר ופשתים. גדילים תעשה לך דמשמע נמי מהן תעשה (שבת כז: וכנ"ל יבמות ד:). **הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם**. כגון בטומאת צרעת וטומאת מת דכתיב בטומאת צרעת או בגד או עור, ובמת וכל בגד וכל כלי עור, וכן בשכבת זרע וכל כלי עור, וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וגו', וציצית על כנפי בגדיהם ופרט לך הכתוב באחד מהן. בטומאת נגעים כלל בגבר למר וכו' פרט, אף כל בגדים הסתומים יצאי' בתה מלינו דהוא כמין אב לאינו אלא למר בפשתים (שבת כז:). מפקא מאידך. כלומר מוצא הוא מסכת אידך תנא דציצ עליה דאשמהן דמרבי שאר בגדים לטומאת צרעת (שבת כז.). **נוצה של עזים**. קרי עזה על שם שאין נחוץ לאוסה אלא מלוטין (שם).

שיטה מקובצת

מ) ופותליהו מתוכו. פ"ה בלשון שני תנה פתיל ענף למטה. ואף על גב דגמרינן לקמן מציצית [אין ציצית] אלא פתיל מיהו לא ידענן מניה אם הפתיל למעלה או למטה לכן הוצרך לומר ופותליהו מתוכו שיהא הפתיל למטה ועוד י"מ ופותליהו מתוכו לאחר שיתחוב הד' חוטין בכנף כופלו כמין פתיל ויהא ח' חוטין: ב) אימא אי צמר או פשתים. וא"ת לעיל נמי אמאי קאמר ופליגא דרב נחמן לימא כי קאמר רב יהודה או צמר או פשתים וי"ל שהאמורא הי' לו לפרש דבריו כי היכא דלא תיפוק חורבה. תו"ח: ג) הן עצמן במינן: ד) ורב נחמן דאמר כתנא דבי ר"י: ה) בגד. שבת דף כ"ו ובמות דף ד': ו) לך הוה משמע: ז) יהו שמנה חוטין הס"ד: ח) התכלת דבעינן מין כנף דהא תכלת עמרא הוא ובהדיא כתב רחמנא דפוטר ושל לבן נמי אם אם פוטר הס"ד ומה"ד של פשתן אותם חוטים של לבן אם הם של פשתן מהו שיפטרו לבגד דצמר עם התכלת ואע"ג: ט) כיון דתכלת. שני חוטין ותכלת דעמרא ניגהו: י) מאותן היגים הוא בית התולעת שמצוי במשי: יא) ציצית מהן בטלית: יב) ר' ישמעאל דאמר אין חייבין בציצית: יג) ופרט לך הכתוב גבי נגעים: יד) מרבה: טו) או בבגד: טז) וההוא גדילים למניינא הוא דאתא. תימה מאי א) דחקו כו' גדיל או פתיל לימא רב גדיל ופתיל בעינן וי"ל דאה"נ דטעמיה דרבה בר בר חנה משום דכתיב בפרשה אחת גדיל ולא כתיב פתיל ובפרשה אחרת כתיב פתיל ולא כתיב גדיל אלמא אין זה מעכב זה ואשמועינן רב דע"כ ילפינן זה מזה ומה שאמר בזה צריך בזה דהא קמן דדרשינן גדילים למניינא וגם בפתיל בעינן למניינא אע"ג דלא כתיב ביה אלא ש"מ דילפינן מהדדי להצריך לזה מה שאמר בזה ובתוס' אחרות

א) מאי ל"ל מאי דוחקיה דרב למימר דגדילים למניינא ולא למלמד דלו גדיל או פתיל לימא וכו'.

תורה אור השלם

1. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב יב
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
במדבר טו לח
3. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו:
דברים כב יא

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה כו' מו' עשה אותן ציצית: (ב) ד"ה גלא כו' דפטר:

לעזי רש"י

פלוצי"ל [פולצי"ל]. פסולת של משי גולמי (השעורה מתחלק החיצוני של הגולם).

רבינו גרשום

תכילתא. ופסול: חוטי צמר פוטרין בטלית של פשתן. דכיון דתכלת מעמרא הוא דפטר של פשתים: כולן. השיראין והכלך והסריקין חוטי צמר ופשתים פוטרין בהן ביחד: הן. בעצמן השיראין: במינן פוטרין. אם הציצית הוא של מינן פוטרין: אלא אי אמרת דאורייתא ציצית דצמר ופשתי' הוא דפטרי ולאו ציצית דשאר מינין: כדרבא דסבר דמדאורי' נמי ציצית דשאר מינין פוטרין במינו דרבא רמי כתיב כו': ורב נחמן דאמר שיראים פטורין מן הציצית מדאורייתא אמר כדתנא דבי ר' ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם נגון על בנכי בגדיהם וכגון גבי שרצים וכל כלי עץ או בגד ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים. גבי נגעים דכתיב בבגד צמר או בבגד פשתים:

שיטה מקובצת (המשך)

כתבו וז"ל וי"ל דמסתברא דטעמא דרבה בר בר חנה דכיון דכתיבי בשתי פרשיות לא בענין תרוייהו. וא"ל רב לדידך דאמרת כיון דכתיבי בשתי פרשיות לא מעכבי להו אלא הא דאמר גדילים [למניינא] מנא לך בפתיל מניינא והרי אתה מודה לי שעדיין מניינא אלמא אתה צריך למילף פתיל מגדיל וא"כ כמאן דכתיבי אהדדי דמי ובענין תרוייהו כך תירץ הר"ם ובגליון כתוב דמסתברא טעמא דרבה משום דכתיבי בשתי פרשיות הוי כמו ריבוי אחר ריבוי ואתא לרבות סגי ורב סבר דבענין פתיל וההוא גדיל למניינא ולא לריבוי אחר ריבוי ע"כ גליון: יח) רש"י ור"ת פסקו כרבא דדרשי הכנף מין כנף ושיראין וכלך וסריקין כולן חייבים בציצית מן התורה ומינו פוטר בהן וצמר ופשתים פוטרין בין במינם בין שלא במינם מיהו אע"ג דאמר לעיל צמר בשל פשתן ופשתן בשל צמר היינו דוקא כשהיה להם תכלת שניתנה לדחות משום תכלת אבל השתא שאין לנו תכלת לא ניתנה לדחות כלל ואסור לתלות ציצית צמר בבגד פשתים וציצית פשתים בבגד צמר כו"ל לקמן דאמר דכל היכא דאיכא עשה כו' והבא אפשר לקיים שניהם דכך לי צמר כפשתים כיון דאין לנו תכלת ואע"ג דלדידהו נמי חוטי משתן פוטרים בבגד צמר אע"ג דאפשר לקיים שניהם ולעשות כולן צמר מיהו כיון דלדידהו ניתן לדחות צמר בפשתן משום תכלת ניתן לדחות נמי פשתן בצמר אבל לדידן לא ניתן לדחות כלל: יט) אף שאר כנף אבל: כ) גבי נגעים ועוד דהא מאו בגד מרבה כל בגדים ובמס' נגעים משמע בהדיא דאינו מטמא בנגעים אלא בגד צמר ופשתים בלבד. תוס' אחרות:

מוסף רש"י

ג) ציצות הם: וע"ש וכרש"י ובתוספות], כ) פתיל עשה. ל"ש, ג) שבת כ:, ד) שבת כז: מיר נח. [יבמות ד:], ה) שבת כו: יבמות ד:, ו) שבת כז:, ז) גדיליס יהיו. ל"ש, ח) ומכלת. ל"ש, ט) תכלת למר. ל"ש, י) ר"ש במיגין, כ) דמיגס. ל"ש, ל) [במדבר טוז], מ) פתיל כלל. ל"ש, נ) פתילים. ל"ש, ס) תנא דמכולהו מתני' לוחמתא דלוחם כו'. ל"ש, ע) אבל מהאי טעמא לא תפיק מפסקא. ל"ש, פ) דפפיק במה אפשר ויפלא לדשיגן. ל"ש, צ) וי"ל דהאי לו בגד לא מתיב בנגעים עיין שם בתוס' ד"ה נפקא ליה מאו בגד, ק) דהתם לא משמע הכי דתנן בהדיה בשלר. ל"ש, ר) עיין רש"ש, ש) דעשוין בגדים מן הדק. ל"ש,

סדין. ה) פסחים: **כ"ש פוטרין.** מן הלילית ללא דרשינן סמוכין למיסרי כלאים בציצית. אלא דנקט לשון פטור וחיוב ולא נקט לשון אוסרין ומתירין משום דלילית חובה הוא לגבד ואפילו אינו לובשה ואיסור והתר נמי בהא תליא ו) וכיון דלגב"ש פטור הוי להו כלאים שלא במקום מצוה ועובר עליהם משום כלאים ולגב"ה דמחייבי ליה בציצית ז) דדרשינן (יבמות ד.) סמוכין ואין כאן משום כלאים ומותר לגובשן. ובטלית של צמר נמי לגב"ש אסור לעשות בה לבן של פשתן ותכלת של צמר אלא מן הלבן והתכלת של צמר ולגב"ה מותר ואלא דנקט פלוגתייהו בסדין משום דפסיקא ליה מילתיה דאין בו ציצית בלא כלאים שעיקר מצות ציצית תכלת כתיבה ביה ותכלת עמרא הוא: **אינו אלא מן המתמיהין.** מתמה את כל הרואין שאומר כלאים הוא לבוש. אדבית הלל פליג רבי אליעזר: **אמר רבי אם כן.** דהלכה כב"ה למה אסרוה בירושלים: **לפי שאין בקיאין.** לדרוש סמוכין לכלאים בציצית מותר ואתו למיסרי כלאים בכל מקום. ואי קשיא כיון דמלאורייתא חייב היכי מצו רבנן לעקור דבר מן התורה ולמיפטריה מציצית משום גזירה ח) (הגיה) הא אותיבנא ביבמות בפרק האשה רבה (דף 5:) ומשנינן דכל דבר שאמרו לך בית דין אב ולא תעשה מצות עשה זו שבתורה ולא טעם לדבריהם אין זה עוקר דבר מן התורה דממילא מיעקר ולא איהו עקר לה בידיים: ל"א **רבי אליעזר.** אדב"ש פליג אלאמרי אדם לחבר שדי לא לאו משום: (ג) ד"ה לקיים וכו' מקיים הס"ד ואח"כ מ"ה עשה לציצית כגון צמר לבן בפשתן ודפח"ל:

שיטה מקובצת

א) ת"ה. (שבת כה) וע"ש בתוס': ב) תכלת בסדינו בירושלים: ג) לרבא ולימרו: ד) תעשה ולידבקה: ה) סדין של פשתן: ו) תלא דכיון דלב"ש: ז) בציצית דדרשי: ח) תיבת היא נמחק: ט) רמי ביה בציצית: י) צמר לבן הא אסרינן: יא) כיון דלשל לבן אפשר: יב) כלומר אפי' הוי לבן: יג) לתשלין: יד) להטיל במינו אבל תכלת דצמר דאי אפשר בסדין: טו) דציצית ולאו דכלאים הס"ד ומה"ד ואם לאו כגון תכלת דאי אפשר בשל פשתן יבא עשה דציצית ודדחה: טז) תיבות או אותן נמחק: יז) דלא להוי: יח) הנסיון בתוך היורה: יט) בשמעתין טעימה אם: כ) אלא גזירה משום: כא) שימכרו לו תכלת: כב) תיבת הא נמחק: כג) למימר א) כמו תיבה לפי נמחק: כד) טלית ולפירושו משמע דהך ברייתא סבירא לה דכלי קופסא חייבת בציצית וא"כ תיקשי מינה לס"ד כלי קופסא פטורין ועוד דבסדר רב עמרם פסק כב"ש היאך אפשר לפסוק כמאן דלא דריש סמוכין הא איכא כמה גופי תורה דמסמוכין אתי ועוד פרש"י בתשובה דאע"ג דב"ש פוטרין סדין בציצית הדינו דוקא תכלת דהוי כלאים אבל מינו מיהו צריך למשדי ביה ותימה אמאי דאמר לקמן דמלאכא כו' ואי כתשובת רש"י אמאי קאמר ציצית מה תהא עליה הא נוכל לקיים במינה רי"ל דעיקר ציצית של תכלת היא ואעיקר מצוה מן המובחר קפיד וכן ההיא דפ' במה מדליקין דף כ"ה ע"ב דאמר כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי כו' עד הוי מחבין ממנו כנפי כסותו ואם היה להם ציצית של מינם למה היו מחבאין אלא לפי שלא היה להם תכלת דעיקר מצות ציצית בכך ור"ח פירש סדין בציצית ב"ש פוטרין מדרבנן ומשום הני טעמא דמפרש לקמן גזירה משום קלא אילן כו' ותנא פוטרים ולא אוסרין לפי שאפי' הטיל בהן מינן פוטרים ור"א אב"ש פליגי דהלא כל המטיל כו' תמיהא הוא דאיכא הא איסורא ליכא וכל הך סוגיא אליבא דב"ש קאי. תו"ח: פס) דמסיקנא דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכיים נקיים כלומר לבן וכו': (ב) **בא"ד** צמר הוא הדה שדי לא לאו משום: (ג) ד"ה לקיים וכו' מקיים הס"ד ואח"כ מ"ה עשה לציצית כגון צמר לבן בפשתן ודפח"ל:

ב) שבת כה: עדיות פ"ד מ"י, ג) מיר מא. נח. שבת קלג. יבמות כ:, ג) ל"ק מ"ז, ד) ממיט כ:ש. רש"ל וכיון נמחק, ה) ל"ל הא לבן לצמר, ו) [ל"ל בלבן בפשתים ולא יתחה לאו דכלאים וכ"ל מקיים שיהם וכל"ל הכ"ל ואח"כ מה"ד עשה דלילית כגון לבן דפשתן ודחה לאו דכלאים וכל"ל], ז) ל"ק מ"ז, ח) ולעניה. ל"ק, ט) דכלאים הוא דאסורי. ל"ק, י) עיין דלא דדעינן. ל"ק, כ) שפ"רשפ. ל"ק, ל) [עי' תוספות סוכה ג. ד"ה דאמרן], מ) [לקמן מב:], נ) [דבר זה ליתא לקמן ולא בשום מקום בש"ס ודע דתוס' בשבת כה: ד"ה סדין כתבו דבר זה בשם בעל ה"ג וחוזק גברא הוא מדמכרכינן להתעטף בציצית וכ"כ תוס' עוד ביבמו' 5: סד"ה סולמו נמין], ס) ל"ל דנקט סדין בציצית ולא תכלת בסדין, ע) ר"ל בזמן הזה דאין לנו תכלת עי' רש"ק, פ) ולכאן שני פירש דקאי. ל"ק, צ) מתמיהין דהלכה כב"ש וי"ש נוהגין אי עשה בציצית דמחבר הוא דר"ל והד"ל. ל"ק, ק) פטור לבן של פשתן נמי פטור. ל"ק,

---

ד) תנו רבנן ד)סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין אוהלכה כדברי ב"ה א"ר אליעזר ב"ר צדוק והלא כל המטיל תכלת ג) בירושלים אינו אלא מן המתמיהין אמר רבי א"כ למה אסרוה לפי שאין בקיאין אמר ליה רבא בר רב חנא לרבא ג) ולרמו בי עשרה ונפקו לשוקא ומפרסמא למילתא כל שכן דמתמהו עילוי ולידרשא בפירקא גזירה משום קלא אילן ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן לא בדריש לקיש ה)דאמר ריש לקיש ב כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את לא תעשה ז) וליבדקוה אלא גזירה משום טעימה וליכתבה אדיסקי אדיסקי ליקום וליסמוך אמר רבא השתא

חמץ

ומיהו לא יתכן למימר בג) שפירש למעלה גבי קשר הצילין מיהו גם אההוא תנא דזיגר פר"ת דסמיך אגדילים דמראשו לא מצי מפיק דלאיתא ביבמות ומו דבסדר רב עמרם פסיק כב"ש בהא ואגן ג) פשיטא דלפירוש הקונטרס קיים לן כב"ה דמומחא בכל דוכתי ולפי' הקונטרס ל"ל דאין הלכה אלא כתנאי דבסמוך וכדמפרש ומשום גזירה ולילית ממינו שרי לבולי עלמא ולריך לדחוק הא דשרא רבי זירא לסדיניה היינו ציצית תכלת ומלאכא נמי (לקמן דף מא.) דאמר לרב קטינא סדינא בקיטנא ציצית מה תהא עליה מצלית מן המובחר קא מקפיד ומו קשה לפירוש הקונטרס דפלוגתא דאמוראי הוא מ) מי ציצית חוטא גברא או חוטא טלית בד] ועוד דקי"ל (שם ג) דף מב) חוטא גברא מדמכרכינן להתעטף ומדב"ש נמשע לב"ה דחוטא טלית הוי לכך פי' ר"ת דמלאורייתא ב"ש נמי חיובי ממייבי ולא פטרי אלא משום הני טעמי דמפרש בשמעתין ואפילו ממינו נמי פטרי ליה דלמא אתי למיעבד תכלת והלכך שייך שפיר לשון פטור ועוד יש לומר לפי' הקונט' דב"ש אף במינן פטרי דסברי לה כרבי דאמר (לעיל דף לח.) התכלת מעכבת הלבן והשתא ניחא הא מ) דנקט סדין דווקא ומיהו תימה נ) דהשתא כיון דלא אפשר נדחי עשה ללא תעשה:

אמר רבי אליעזר ברבי צדוק. בקונטרס פי' שני לשונות פ) ולשון שני שפי' דקאי אב"ש דפטרי והלא אין בו רק תמיה ורבי נמי קאי אב"ש אם כן למה אסרוה ב"ש וזהו כפי' ר"ת שלמעלה דטעמא דב"ש משום גזירה היא אבל לפי' הקונט' שלמעלה לא יתכן דיקו אב"ש והיה יכול לפרש א"כ למה אסרו העולם וטעמא דנפשיה קאמר ולא קיים ליה כב"ש ועוד פי' דרבי אליעזר אב"ה מהדר דמחייבי ליה והלא בני ירושלים יתמהו עליו ואמר רבי א"כ למה אסרוה דפשיטא כב"ש לא קי"ל ומה ג) מתמיהין: **והלכה כדברי ב"ה.** י"ש גוסרין אי איכא ציצית של צמר ביום מיכסי ביה ופטור וקי שקעה חמה אי מלבים ליה חייב ומחקו ר"ת כמו שאפרש לקמן: **לא יהא אלא** לבן. אע"ג דאליבא דרבי קיימי דס"ל (לעיל דף לח.) התכלת מעכבת את הלבן מיהו רבי לאו טעמא דנפשיה קאמר אלא מהדר אבני ירושלים כדפרישית: **ביון דאפשר במינן.** לעיל (דף לט:) בה] דמסיקנא דחוטי פשתן פוטרין בשל צמר היינו בהדי תכלת דמיגו דתכלת ק) פטר בשל פשתן לבן נמי פטר ואע"ג דאפשר במינו והאי דפשיטא ליה טפי דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן היינו משום דבלאו הכי איכא כלאים אי נמי מדאורייתא (דרחמנא) שרייה ורבנן הוא דגזור דבין דאפשר לקיים שניהם אבל מדאורייתא שרי דכלאים ממש אותר אבל ציצית ולאו משום דחיה והא דמסקינן לעיל דפוטר היינו מדאורייתא אי נמי מסקנא לא קיימא הכי:

וליבדקיה. פי' בקונטרס שתי לשונות לשון אחד ליבדוק כל יורות הלובעים ומשני משום טעימה דהוי אלא לשמו והכי נמי הוה מצי למימר שמא אלא לשמו עבד כוליה ל"א ועיקר וליבדקיה כדאיתא לקמן דמייתי גילתא ובדקינן ליה לציצית אי תכלת הוא או קלא אילן ומשני משום טעימה שמא ציצית זה נעשה מן המצר שטעם בו וזה אי אפשר בבדיקה: שמא

ה) מוקי ל"ל דיון לפרוך להעלה ממון הכקף והוא עיקר כו'.

ו) מוקי ל"ל לפמר כן כמו שפירשתי למעלה וכו' ותיבות לפי מה נמחק.

ז) א מייי פ"ג הלכות ציצית הלכה ו סמג עשין כו טוש"ע ס"ח סי' ט סעיף ו: ב [מייי שם]:

מוסף רש"י

סדין בציצית ב"ש פוטרין. ותע"ג דלילית מוכה הוא בכל עליות שיש לו לגדם ואפילו מומים בקופסא, הני דפסחן פטורין משום דכלאים לא שרא דחמנא דלא דרשי סמוכין וב"ה מחייבין. דדרשי סמוכין (שבת כה:). אם אתה יכול לקיים את שניהם. כגון בגדים תעשה לך לא תלבש שעטנז, דלטלית של צמר ציצית של פשתן (מיר נח:). ואם לאו. אם אי אתה יכול לקיים את שניהם כגון מילה בלערעת (שם).

רבינו גרשום

סדין של פשתים בציצית בית שמאי פוטרין. לפי שתכלת צמר הוא והוי כלאים: וב"ה מחייבין. דדחמנא שריה ומשו"ה נקט לשון פטור וחייב דכל בגד שיש לו ד' כנפים חייב בציצית: א"ר אליעזר ב"ר צדוק האיך בית שמאי פוטרין והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלים אינו אלא מן המתמיהין (אבל) שתמיהין עליו בני אדם אותן שאין יודעין שמותר. תמיהא איכא איסורא ליכא: אמר ר' א"כ שאינה אסורה בציצית למה אסרוה חכמים לפי שאין בקיאין. מפני בני אדם שאינן בקיאין בהלכות ציצית ולא ידעי דשרי להכי אסרו בירושלים משום דהוה רוב עם ולא בקיאי לישנא אחרינא אמאי מחייבי ב"ה והלא כל המטיל אינו אלא מן המתמיהין שתמיהין עליו בני אדם מפני מה הטיל והלא אינו חייב בציצית. אמר ר' (יוסי) א"כ הואיל חכמים והלשון הראשון הוא עיקר: ולרמו בי עשרה תכלת לסדינין דליפקו לשוקא ונ'פרסמא למילתא לאותן שאינן בקיאין דמותר כ"ש דמתמהי כי חזו בי עשרה בסדיניהון ומשום הכי אסורה: ולדרוש בפירקא בדרשא בבית הכנסת דשרי לשווי תכלת בסדין ולא ליתמהו: גזירה דלמא אתו למרמא קלא אילן צמר שצבוע בקלא אילן שרומה לתכלת וההוא לא הוי מצוה וחייב משום כלאים הלילך אסורה: דאמאי אסורה מפני כך לא יהיה אותו קלא אילן אלא כלבן כלומר אם אינו חשוב כתכלת נדחנו כלבן ולימא דשרי: כיון דאפשר מינן כלומר ל) כיון שמטיל הכנף והוא עיקר מצותן של ציצית הילכך לא נדחנו כלבן של צמר הקלא אילן להתירה דאפי' לבן של צמר אין עיקר מצותה: אם אתה יכול לקיים את שניהם עשה דציצית ולאו דלא תלבש שעטנז כגון הכא דמצי לקיים שניהם דיכול למירמי ביה חוטי פשתן והלכך אסורה גזירה משום קלא אילן: ואמאי אסורה משום קלא אילן ולבדקה. כלומר

נידרש להו בפירקא היאך אדם יכול לבדוק אם הוא תכלת או קלא אילן ודעי למיבדקיה ואכתי לישתרי. אע"ג דידעי למיבדקיה להכי אסורה גזירה משום טעימה דתכלת. ניסיון שמנסין את הצבע של תכלת שלוקחין מעט צמר ומטבילין בצבע לידע אם יהיה לו מראה יפה של תכלת והוא היא טעימה ואותה טעימה פסולה שלא נצבעה לשום ציצית. ושמא יטלנו בסדין ואותו אי אפשר לבדוקו והוו כלאים הלכך אסורה: ואכתי מפני מה אסורה בשביל טעימה: ולכתבה אדיסקי כלומר יכתבו ספרים ולשדרן לגולה דטעימה פסולה לציצית ולא אתו למירמי בסדין ואגן אדיסקא ליקום וליסמוך למישרייה שמא איכא מאן דלא חזי לדיסקא ואתו למירמי טעימה אמר רבא השתא

ח) מוקי ל"ל דיון לפרוך להעלה ממון הכקף והוא עיקר כו'.